

دستورالعمل نحوه بررسی تخلفات پژوهشی

تاریخ تصویب	تاریخ ابلاغ	شماره نامه ابلاغ
۱۳۹۳/۱۲/۲۳	۱۳۹۳/۱۲/۲۵	۲/۳۴۵۶۰۲ و

مقدمه:

یکی از رسالت‌های مهم دانشگاه‌ها و مراکز علمی کشور تولید علم است. به موازات سرمایه‌گذاری برای تولید علم باید در نگه داری این دست آوردها نیز تلاش جدی انجام شود. امنیت تولیدات علمی و حفظ و نگهداری این تولیدات، به مراتب از زمینه‌سازی برای تولید آن مهمتر می‌باشد بدین وسیله می‌توان از ورود خدشه به اعتبار دانشگاه و تولید کنندگان واقعی علم جلوگیری نمود. اگر چه مصادیق تخلفات پژوهشی در دانشگاه‌ها و موسسات علمی کشور اندک می‌باشد، با این حال وجود یک دستورالعمل واحد که روند نحوه بررسی این تخلفات را یکسان سازی نماید ضروری به نظر می‌رسد.

ماده ۱: اهداف

- ۱-۱- صیانت از مالکیت فکری و رعایت حقوق مادی پژوهشگران
- ۲-۱- ارج نهادن به اصول اخلاق علمی و پایبندی به آن در جامعه علمی
- ۳-۱- جلوگیری از تضعیف اعتبار علمی کشور

ماده ۲: تعاریف

- ۱-۲- تخلف پژوهشی: هر گونه سوء استفاده از تولیدات علمی و ارائه اطلاعات نادرست.
- ۲-۲- وزارت: منظور از وزارت در این دستورالعمل وزارت علوم، تحقیقات و فناوری می‌باشد.
- ۳-۲- موسسه: موسسه در این دستورالعمل شامل کلیه دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی و پژوهشی وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری می‌باشد.

ماده ۳- آثار پژوهشی و محصولات علمی، شامل موارد زیر می‌باشد:

- ۱-۳- طرح پژوهشی و یا ایده مکتوب
- ۲-۳- اختراع یا کشفیات، طرح صنعتی
- ۳-۳- کتاب
- ۴-۳- مقاله
- ۵-۳- گزارش علمی و فنی مکتوب
- ۶-۳- نرم افزار و برنامه رایانه‌ای و مستندات مربوط
- ۷-۳- پایان‌نامه و رساله
- ۸-۳- آثار هنری بدیع

ماده ۴- ارکان گروه تخصصی بررسی تخلفات پژوهشی در "مؤسسه"

۴-۱- اعضای گروه تخصصی بررسی تخلفات پژوهشی که متشکل از حداقل ۶ نفر می‌باشد (شامل رئیس، ۲ عضو ثابت و ۳ عضو مدعو) که می‌بایست اعضای مدعو در زمینه علمی موضوع گزارش شده دارای مدرک تخصصی مرتبط باشند و ۱ نفر از آن ۳ عضو مدعو از خارج از مؤسسه باشد. همچنین حداقل یک نفر از اعضای ثابت گروه دارای سه سال سابقه فعالیت پژوهشی در دانشگاهها مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی باشد و ترجیحاً دارای رتبه دانشیار باشد.

تبصره ۱- دبیرخانه گروه تخصصی بررسی تخلفات پژوهشی در معاونت پژوهش و فناوری "موسسه" مستقر می‌باشد.

تبصره ۲- رئیس گروه تخصصی بررسی تخلفات پژوهشی به پیشنهاد رئیس مؤسسه منصوب می‌گردد.

تبصره ۳- اعضاء مدعو هیات بررسی و تحقیق ترجیحاً بر اساس موضوع تخلف پژوهشی با پیشنهاد اعضای ثابت و با موافقت رئیس گروه تخصصی دعوت می‌شوند و می‌توانند بر حسب پرونده ارسالی به کمیته، متغیر باشند.

تبصره ۴- اعضاء ثابت گروه تخصصی بررسی تخلفات علمی با پیشنهاد رئیس گروه تخصصی و با حکم معاون پژوهش و فناوری مؤسسه به مدت ۲ سال منصوب می‌شوند.

ماده ۵- وظایف گروه تخصصی بررسی تخلفات پژوهشی در "موسسه"

۵-۱- برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری در خصوص برنامه‌های مربوط به سلامت پژوهش و همچنین نحوه پیشگیری از بروز تخلفات پژوهشی در "موسسه"

۵-۲- بررسی پروپوزال‌های دانشجویان تحصیلات تکمیلی با استفاده از نرم افزار همانند جو (تشابه‌یاب) جهت جلوگیری از موازی‌کاری و تکراری بودن پایان‌نامه‌ها و در صورت تأیید، ارائه گواهی جهت انجام ادامه پژوهش.

۵-۳- دریافت یک نسخه از پایان‌نامه‌های دانشجویان تحصیلات تکمیلی و بررسی در چارچوب موازین اخلاق پژوهش و در صورت تأیید، ارائه گواهی جهت انجام امور فارغ التحصیلی.

۵-۴- رسیدگی به کلیه شکایات در خصوص تخلفات پژوهشی.

۵-۵- ارائه گزارش آماری فعالیت‌های گروه تخصصی به معاونت پژوهش و فناوری "موسسه".

ماده ۶- مراحل اجرایی بررسی تخلفات پژوهشی در گروه تخصصی مؤسسه

۶-۱- ارسال گزارشات و شکایات تخلفات پژوهشی به صورت مکتوب (با امضا و محرمانه) به دبیرخانه گروه تخصصی بررسی تخلفات پژوهشی

۶-۲- انتخاب اعضای مدعو و اقدام به تشکیل جلسه به منظور بررسی پرونده شکایت یا تخلف.

۶-۳- ارزیابی دقیق کلیه مدارک و مستندات پرونده شکایت و یا تخلف توسط اعضای گروه تخصصی تخلفات پژوهشی.

۶-۴- استفاده از نرم افزار همانند جو (تشابه‌یاب) جهت بازیابی نوشته‌های همانند، اندازه همانندی و منبع اطلاعات همانند در بررسی پرونده‌های تخلفات.

۶-۵- ارسال گزارش کامل از نتیجه بررسی تخلف پژوهشی به هیأت‌های انتظامی رسیدگی به تخلفات اعضای هیات علمی و کمیته انضباطی دانشجویان.

۶-۵-۱- این گزارش بایستی حداقل از اطلاعات زیر برخوردار باشد:

نوع تخلف، مدارک و مستندات، دفاعیات مدعی و متخلف، نتیجه بررسی و اظهار نظر کارشناسی گروه تخصصی.

۶-۵-۲- ارائه پیشنهاد جریمه در گزارش فوق، متناسب با تخلف از طرف گروه تخصصی بررسی تخلفات پژوهشی به هیأت تصمیم‌گیری و صدور حکم (هیأت‌های انتظامی رسیدگی به تخلفات اعضای هیأت علمی و کمیته انضباطی دانشجویان).

ماده ۷- تصمیم‌گیری و صدور حکم

هیأت‌های انتظامی رسیدگی به تخلفات اعضای هیأت علمی و کمیته انضباطی دانشجویان بر اساس آیین‌نامه‌های انضباطی مربوطه نسبت به صدور حکم اقدام می‌نماید.

ماده ۸- نظارت بر حسن اجر

نظارت بر حسن اجرای این دستورالعمل به عهده معاونت پژوهش و فناوری "وزارت" و در گروه تخصصی بررسی تخلفات پژوهشی تخلفات پژوهشی مؤسسات به عهده معاونت پژوهش و فناوری "موسسه" می‌باشد.

ماده ۹- تصویب

این دستورالعمل مشتمل بر یک مقدمه، ۹ ماده و ۴ تبصره در تاریخ ۹۳/۱۲/۲۳ به تأیید وزیر علوم، تحقیقات و فناوری رسید و از تاریخ ابلاغ لازم‌الاجرا می‌باشد.

مصادیق تخلفات پژوهشی

تاریخ تصویب	تاریخ ابلاغ	شماره نامه ابلاغ
۱۳۹۳/۱۲/۲۳	۱۳۹۳/۱۲/۲۵	۲/۳۴۵۶۰۲ و

الف - سوء رفتارهای پژوهشی

- ۱- عدم داشتن دانش تخصصی و صلاحیت علمی در موضوع مورد پژوهش.
- ۲- عدم مراعات صداقت در ارائه گزارش کارهای علمی خود برای کسب امتیازات علمی و اداری و ترفیع و ارتقا.
- ۳- جانبداری در فرآیند انجام پژوهش با دخالت دادن پیش فرض‌ها و تمایلات خود، دیگران یا مؤسسه‌ی سفارش دهنده‌ی پژوهش.
- ۴- عدم ارائه نتایج واقعی پژوهش بدلیل ترس و تأثیر فشارها و جهت‌گیری‌های سوء پیرامون پژوهشگر.
- ۵- عدم پایبندی به عنصر زمان (موعد مقرر) در انتشار نتایج پژوهش (امتناع از انتشار نتایج بدست آمده پژوهش در بازه زمانی معین، بدلیل منافع سودجویانه از روی عمد یا به طور سهوی).
- فقط به دلایل امنیتی می‌توان انتشار نتایج پژوهش را به زمان دیگر موکول کرد.
- ۶- ابهام و عدم دقت در تدوین گزارش پژوهش یا روشن و شفاف نبودن مرز بین دست‌آوردهای علمی پژوهشگر و یافته‌های گرفته شده از کار دیگران.
- ۷- بازنویسی گفته‌های دیگران، بازی با الفاظ، زیاد نویسی، کلی‌گویی، جزم اندیشی و مصرف‌گرایی.
- ۸- تعصیب، حسادت، کینه خشم، غرض‌ورزی عاطفی، توهین و جسارت، تحقیر و استخفاف دیگران، حرمت شکنی، بزرگنمایی خود و موضوع، انفعال در نگره‌ها و باورها به دلیل دگر باوری، فریب، آزار و اذیت، بهره‌برداری ناپسند از واژه‌ها و افراد.
- ۹- استفاده و استناد به منابع مشکوک و فاقد اعتبار علمی (مجله، سایت حامی مقاله و نویسنده‌ی مقاله).
- ۱۰- عدم رعایت منافع ملی در کلیه مراحل انجام پژوهش.
- ۱۱- استفاده خلاف واقعیت از عناوینی مانند دکتر، کارشناس ارشد، استاد، دانشیار، استادیار و ... در آثار پژوهشی.
- ۱۲- هر گونه حذف و تغییر در نشانی اصلی نویسنده یا نویسندگان مقالات علمی.
- ۱۳- عدم استفاده از واژه‌های متناسب با کار انجام شده نظیر ترجمه، تألیف، تصنیف، تحقیق.

عدم تعهد و مسئولیت نسبت به ذی‌نفعان

- ۱۴- عدم رعایت منافع ذینفعان در تمام مراحل پژوهش.
- ۱۵- انتساب غیر واقعی پژوهش به افراد فاقد هویت واقعی و فرد یا افرادی که هیچ نقشی در پژوهش ندارند و حذف مؤلف حقیقی (فرد یا افرادی که نقش به سزایی در جنبه‌های علمی پژوهش داشته‌اند) از فهرست نویسندگان.
- در تمامی کارهای نوشتاری مشارکتی، باید نام کلیه کسانی که در انجام پژوهش، جمع‌آوری داده‌ها و نظیر آن مشارکت علمی داشته‌اند به عنوان مؤلف ذکر شود. در صورت عدم رضایت آنان، یک یا چند

مؤلف مجاز به استفاده از داده‌های آنها نمی‌باشند.

۱۶- عدم رعایت ترتیب درج اسامی بر اساس سهم هر یک از نویسندگان در نگارش پژوهش و مشارکت خلاقانه‌ی آنها

۱۷- سوء استفاده از منابع مالی تخصیص داده شده جهت انجام پژوهش.

۱۸- کتمان نتایج خاصی از تحقیق در ازای دریافت وجوهی از متولیان تحقیق یا تهیه گزارش‌های چندگانه که موجب مخدوش شدن نتایج تحقیق و سردرگمی خوانندگان شود.

۱۹- عدم اظهار اطلاعات مربوط به بودجه، افراد و یا مؤسسات حمایت کننده و مرتبط با پژوهش و یا اظهارات غیر واقعی در این ارتباط.

۲۰- عدم اعلان نام مرکزی که پژوهش در آنجا انجام شده.

۲۱- تهیه و ارسال مقاله با ذکر نام همکاران و بدون اطلاع قبلی آنها از محتوای مقاله و محل ارسال آن.

ج- عدم رعایت حقوق آزمودنی‌ها

۲۲- عدم معرفی مناسب پژوهشگر به آزمودنی‌ها و ارائه‌ی اطلاعات نادرست درباره‌ی خود به آنها.

۲۳- عدم روشنگری آغازین در خصوص پژوهش (نوع پرسش‌های پژوهش، درجه‌ی حساسیت این پرسش‌ها و تأثیرهای احتمالی پژوهش بر آنها) به آزمودنی‌ها.

۲۴- اخبار آزمودنی‌ها جهت مشارکت در پژوهش.

۲۵- عدم رعایت حریم خصوصی آزمودنی‌ها.

۲۶- استفاده و کاربرد اطلاعات مربوط به آزمودنی‌ها در شرایط خارج از هدف‌های پژوهشی و یا برای مقاصد شخصی.

۲۷- عدم رعایت رازداری و ناشناخته ماندن آزمودنی‌ها در پژوهش (افشای هویت).

۲۸- افشای عناوین و نتایج فعالیت‌های پژوهشی که جنبه محرمانه دارند.

۲۹- انتشار اسرار و اطلاعات اشخاص یا نهادها، بدون اطلاع و مجوز صاحبان حق.

۳۰- عدم رعایت سلامت، ایمنی، ضوابط و استانداردهای لازم جهت حفاظت و آسایش آزمودنی‌های (انسان، حیوان، گیاه، اشیاء، اسناد و مدارک، آثار باستانی و محلی) در حین پژوهش به بهانه پیشرفت علم و منافع جامعه.

د - جعل داده‌ها

۳۱- ساخت، ثبت و انتشار داده‌ها یا نتایج یک پژوهش یا محصول علمی به صورتی که تمام یا بخشی از داده‌ها یا نتایج مذکور اصلاً وجود نداشته یا غیر واقعی باشد. مانند:

- ارائه‌ی نتیجه‌های ساختگی به عنوان نتیجه‌های آزمایش یا خروجی دستگاه‌های اندازه‌گیری یا نرم افزار.

- جابه‌جا کردن نتیجه‌های یک بررسی با نتیجه‌های بررسی دیگر.

- ساختن داده‌های غیر واقعی و یا دادن گزارش غیر واقعی یا ثبت غیر واقعی از آنچه روی نداده است.

- ارائه اطلاعات ساختگی که در واقع هیچ اقدامی برای گردآوری آنها نشده است.
- دادم‌سازی و استفاده از داده‌های مشابه جوامع تحقیقاتی دیگر

ه- تحریف داده‌ها

- ۳۲- دستکاری یا حذف عمدی کامل یا بخشی از داده‌ها، مراحل، روش‌ها، تجهیزات و مواد مورد استفاده در مطالعه و پژوهش به صورتی که با داده یا یافته‌های واقعی متفاوت باشد. مانند:
- ارائه‌ی مراحل آزمایشگاهی یا فرآیندهای غیر واقعی تحلیل، برای رسیدن به نتیجه‌هایی که در مقاله داده شده است.
 - دست‌کاری نتیجه‌های به دست آمده از شبیه‌سازی یا آزمایش‌های تجربی.
 - حذف بخشی از داده‌ها، نتیجه‌های آزمایشگاهی، یا بخشی از تحلیل‌های نظری که ارائه‌ی آنها، نتیجه‌های به دست آمده را مورد تردید قرار می‌دهد.
 - استفاده از نرم افزارهای مختلف برای ایجاد تغییرهای غیر واقعی مورد نظر در شکل‌ها یا نمودارها.
 - دست‌کاری شرایط آزمایشگاه برای رسیدن به نتیجه‌های دلخواه.
 - خوش رنگ و آب جلوه دادن یا بزرگ‌نمایی امور کوچک با هدف پنهان کردن واقعیات بزرگتر.
 - دست بردن در داده‌ها، حذف، تعدیل و یا اضافه کردن به داده‌ها به نحوی که آنچه ارائه می‌شود کاری نو بنماید و یا نظریه‌ای خاص با این کار درست جلوه کند.
 - دستکاری کردن عمدی در دستگاهها و روند تحقیق و آزمایش به نحوی که نظریه‌ای خاص درست یا غلط جلوه کند.
 - بیان ادعا یا پدیده‌ای که واقعی نباشد.

و- سرقت علمی

- ۳۳- کپی‌برداری کامل یا بخشی از یافته‌های پژوهشی یا محصولات علمی بدون استناد و ارجاع مناسب به صاحب اثر. شامل:
- اقتباس نزدیک افکار و الفاظ نویسنده‌ی دیگر
 - تناظر یک‌به‌یک در بیان اندیشه‌ها و شباهت‌های ساختاری در نوشتار
 - انتساب، ایده‌ها، نظریات، فرآیندها، نتیجه‌ها یا کلمه‌های دیگران به خود، بدون ارجاع مناسب و با تیت ارائه بعنوان کار خویش
 - استفاده کردن از نظریات یا کارکرد افراد دیگر و ارائه آن بعنوان کار خود بدون ذکر نام و با دادن اعتبار به آنها.
 - استفاده یا تقلید از زبان، فکر و یا نوشته نویسنده دیگر و ارائه آن بنام خویش
 - استفاده از کار شخص دیگر به شکل کلمات، فرآورده‌ها و یا نظریات برای نفع شخصی، بدون ارجاع به کار اولیه
 - ترجمه کل یا بخشی از آثار دیگران بدون کسب اجازه از مبادی ذی ربط، و معرفی آن به عنوان

یک پژوهش اصیل علمی

- برداشتن اصل یک مقاله و ثبت آن به نام خود در محل دیگر مانند ترجمه یک مقاله ISI و چاپ آن در مجلات علمی داخلی
 - ارایه مقاله چاپ شده دیگران در سمینارهای داخل یا خارج کشور
 - استفاده کامل یا بخشی از مقالات، پایان‌نامه و کتب چاپ شده دیگران بدون ارجاع به نویسندگان مقاله، پایان‌نامه، کتب یا اثر
 - کپی‌برداری غیر قانونی از نتایج پایان‌نامه دیگران
 - عدم رعایت کلیه‌ی موازین اخلاقی مرتبط با منابع و آثار چاپی در هنگام استفاده از منابع و آثار الکترونیکی
 - عدم رعایت ارجاع دهی طبق سنتهای ای پی ای یا شیکاگو و سایر نظامها ارجاع دهی مرسوم.
 - کپی برداری یا ترجمه مستقیم اغلب، شامل استفاده یک پاراگراف یا بیشتر، از منبع اصلی به شکل "کلمه به کلمه" یا "جمله به جمله" (بدون پاورقی) می‌باشد.
 - کپی برداری غیر قانونی از نتایج مقالات: استفاده از اصل جمله و آوردن آن در مقاله دیگر، بدون ارجاع به متن اصلی و اجازه‌ی کتبی از مالک معنوی آن در صورت استفاده از شکلها، نمودارها، جداول، منحنی، عکس، روش‌های انجام یک فرآیند، پرسشنامه‌ی تدوین شده و هر چیز دیگری که مستقیماً توسط مؤلف حاصل نشده باشد.
 - کپی نمودن جملات "کلمه به کلمه" یا مونتاژ نمودن پاراگرافها "جمله به جمله" از منابع گوناگون، علیرغم اشاره به مأخذ آنها در انتهای هر جمله یا پاراگراف
 - تبصره: بیان مستقیم از منبع دیگر با ذکر مرجع صرفاً داخل گیومه بلامانع است.
 - کپی برداری از ساختار یا الگوریتم نوشتاری دیگران، به عبارت دیگر، دنبال کردن الگوی چهارچوب نوشتاری دیگران به همان فرم
- توضیح:** منظور از ساختار یا الگوریتم نوشتار، متدلوژی پژوهش در فرمت تئوری یا روش انجام آزمایش تحقیقاتی است. به عبارت دیگر زمانی می‌توان از روش تحقیق تئوری یا آزمایشگاهی دیگران استفاده نمود که به روشنی بیان شود که روش برگرفته از کدام منبع یا مرجع است.

ز - اجاره‌ی علمی

- ۳۴- منظور این است که پژوهشگری به جای آنکه خود به انجام پژوهش بپردازد، افرادی را برای این منظور به کار گیرد و خودش در فعالیت پژوهشی چندان تلاش نکند، سپس بعد از تحویل کار، با دخل و تصرف اندکی در پژوهش صورت گرفته، آن را به نام خود منتشر نماید.

ح - عدم رعایت حقوق مالکیت معنوی و مسئولیت پژوهش انجام شده

- ۳۵- چاپ مقاله توسط دانشجو (پس از فارغ التحصیلی) بطوری که استاد(ان) راهنما و یا همکاران فعالیت علمی از مفاد آن مطلع نباشند.

- ۳۶- پذیرفتن مسئولیت محتوای مقاله (صحت مطالب مندرج در مقاله)، توسط نویسندگان آن
- ۳۷- عدم پذیرش مسئولیت گروه پژوهشی و صحت کل پژوهش توسط نویسنده مسئول.
- ۳۸- عدم سپاسگزاری از افراد حقیقی و حقوقی مشارکت کننده در پژوهش، در بخش سپاسگزاری که نویسنده یا نویسندگان بر اساس مستندات، ملزم به ذکر نام آنها بوده‌اند.
- ۳۹- انتساب غیر واقعی پژوهش به مؤسسه‌ای که نقشی در اصل پژوهش مربوطه یا در فعالیت حرفه‌ای فرد نویسنده نداشته است.
- ۴۰- عدم رعایت ترتیب درج اسامی در مقالات مستخرج از پایان‌نامه به ترتیب، اسم دانشجو، استاد(ان) راهنما و استاد(ان) مشاور.
- ۴۱- عدم پاسخگویی استاد راهنما نسبت به محتوای پایان‌نامه (درستی / نادرستی) به عنوان شخص مسئول
- ۴۲- اضافه نمودن اسم افراد در مقاله جهت ارتقای اعتبار مقاله بدون اطلاع آنها
- ۴۳- دادن اطلاعات پایان‌نامه دانشجوی در حال دفاع یا فارغ التحصیل توسط استاد(ان) راهنما یا مشاور، به دیگران و چاپ آن در قالب مقاله حتی در صورت ذکر نام دانشجو یا انتشار آن بصورت پایان‌نامه افراد دیگر
- ۴۴- مصادره یا سوء استفاده از ایده‌ها یا اطلاعات یک اثر تحت داوری توسط سردبیران و داوران این آثار که برای مجلات، کنفرانس‌ها و ... ارسال شده است.
- ۴۵- انتشار نتایج طرح‌های پژوهشی، پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها توسط دانشجویان و اعضای هیأت علمی در قالب کتاب، مقاله و ... بدون هماهنگی و اخذ مجوز از معاونت پژوهشی دانشگاه به عنوان مالک حقوق مادی و معنوی این دست پژوهشها.
- ۴۶- چاپ مقالات با استفاده از پایان‌نامه دانشجویی توسط استاد راهنما یا مشاور بدون درج نام دانشجو و یا همکار پایان‌نامه و رساله
- ۴۷- استفاده‌های غیرقانونی از مواد محتواها، نشان‌های تجاری، رموز تجاری یا اموال فکری تحت پوش قانون کپی رایت
- ۴۸- استفاده از نام، عنوان و آرم موسسات و سازمان‌ها بر روی بر روی کتاب، مقاله و ... بدون کسب مجوز.
- ۴۹- ترجمه متون علمی و ادبی بدون اخذ مجوز از نویسنده اصلی اثر

ط - انتشار مجدد

- ۵۰- چاپ مجدد یک کتاب، مقاله و اثرات ادبی و علمی با بخش‌هایی از آنها که قبلاً در یک نشریه‌ی چاپی یا الکترونیکی به چاپ رسیده باشد.
- چنانچه نویسنده‌ی مقاله‌ای که در یک نشریه در دست بررسی برای انتشار است، تصمیم بگیرد، به هر دلیلی، آن مقاله را برای نشریه‌ی دیگری ارسال نماید، باید ابتدا انصراف خود را از انتشار مقاله، به صورت کتبی به نشریه اول اعلام نماید. این کار، حداکثر تا پیش از اعلام پذیرش مقاله برای انتشار در نشریه‌ی اول امکان‌پذیر است.
 - چنانچه نتایج یک پژوهش به صورت خلاصه در مجموعه مقالات یک کنفرانس علمی به چاپ رسیده باشد، ارسال آن، جهت بررسی و چاپ به صورت کامل در یک نشریه، بلامانع است.

ی- همپوشانی انتشارات

۵۱- پژوهشگر، داده‌های مقاله‌ی پیشین خود را با اندکی تغییر در متن، در مقاله‌ای با عنوان جدید به چاپ رساند.

۵۲- چاپ کامل مقاله یا مقاله با شباهت بالا در یک مجله دیگر.

- دارنده ایده علمی می‌تواند مقاله‌ای که در یک زبان چاپ شده را در یک زبان دیگر نیز به چاپ برساند مشروط بر آنکه به مقاله اول ارجاع بدهد.
- تکرار قسمت‌هایی از بخش مواد و روش‌ها در مقالات بعدی همان نویسنده (گان)، در صورت ضرورت، بلامانع است. اما در هر حال ذکر مرجع لازم می‌باشد.

ک- خرید و فروش آثار پژوهشی

۵۳- خرید و فروش آثار پژوهشی (مقالات، پایان‌نامه و ...) به نحوی که خریدار، تحقیق را به نام خود بعنوان پژوهشگر یا پدیدآورنده و صاحب اثر استفاده کند.

۵۴- ضبط، خرید، فروش و سوء استفاده از سخنرانی‌های افراد بدون اجازه

ل- جعل هویت

۵۵- ارائه اشتباه هویت خود با هویت افراد دیگر در بافت علمی/ دانشگاهی

۵۶- انتشار آثاری با اسامی جعلی یا با اسامی افراد دیگر بدون اجازه آنها

۵۷- جعل امضا و تهیه گواهی پذیرش جعلی جهت اخذ امتیازات مربوطه

تصویب

مصادیق تخلفات پژوهشی در ۵۷ بند، در تاریخ ۹۳/۱۲/۲۳ به تأیید وزیر علوم، تحقیقات و فناوری رسید و از تاریخ ابلاغ، قابل رسیدگی در آیین‌نامه‌های تخلفات پژوهشی می‌باشد.

قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی

تاریخ تصویب	تاریخ ابلاغ	شماره نامه ابلاغ
۱۳۹۶/۰۶/۱۴	۱۳۹۶/۶/۱۹	۷۳۹۰۲

ماده واحده- تهیه، عرضه و یا واگذاری آثاری از قبیل رساله، پایان نامه، مقاله، طرح پژوهشی، کتاب، گزارش یا سایر آثار مکتوب و یا ضبط شده پژوهشی - علمی و یا هنری اعم از الکترونیکی و غیر الکترونیکی توسط هر شخص حقیقی یا حقوقی به قصد انتفاع و به عنوان حرفه یا شغل - با هدف ارائه کل اثر و یا بخشی از آن توسط دیگری به عنوان اثر خود، جرم بوده و مرتکب یا مرتکبان علاوه بر واریز وجوه دریافتی به خزانه دولت مشمول مجازات به شرح زیر می‌باشند:

۱- ارتکاب جرم توسط شخص حقیقی مشمول مجازات جزای نقدی درجه سه و محرومیت از حقوق اجتماعی درجه شش است.

۲- در صورت ارتکاب جرم توسط شخص حقوقی علاوه بر مجازات مرتکب و مدیران و گردانندگان مربوطه - مجازات شخص حقوقی حسب مورد مطابق مواد (۲۰)، (۲۱) و (۲۲) قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱ تعیین می‌گردد.

تبصره ۱- معاونت در جرائم موضوع بندهای (۱) و (۲) مستوجب حداقل مجازات مقرر می‌باشد.

تبصره ۲- در صورتی که ارتکاب جرم موضوع این قانون از طریق پایگاه الکترونیکی و یا در قالب بنگاه (شامل مؤسسه، شرکت یا هر نوع دیگر) اعم از ثبت شده یا نشده انجام شود و یا برای انجام آن اقدام به تبلیغ به هر نحو گردد، مرتکب یا مرتکبان به میانگین حداقل و حداکثر مجازات مقرر فوق محکوم می‌شوند.

تبصره ۳- محل بنگاه و یا پایگاه الکترونیکی مندرج در تبصره (۲) به درخواست یکی از وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و یا بهداشت، درمان و آموزش پزشکی یا سایر مراجع مربوطه و با دستور مراجع قضائی حسب مورد مهر و موم (پلمب) یا متوقف می‌شود.

تبصره ۴- بازرسان وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در اجرای این قانون و مطابق قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲/۱۲/۴ پس از فراگیری مهارت‌های لازم، عند الاقتضاء می‌توانند به عنوان ضابط خاص محسوب شوند.

تبصره ۵- ارائه خدماتی که در جریان تهیه آثار پژوهشی - علمی و هنری انجام آنها توسط اشخاص ثالث متعارف است از قبیل خدمات آزمایشگاهی، تایپ، کمک به گردآوری داده‌ها، ترجمه، تکثیر و ویراستاری اثر، مشمول حکم مقرر در این قانون نیست.

تبصره ۶- در صورت استفاده از آثار متقلبانه موضوع این قانون توسط اعضای هیأت علمی، دانشجویان، کارکنان اداری و طلاب، ضمن سلب هرگونه امتیاز مادی و یا معنوی مترتب بر آن و ملغی الاثر بودن هرگونه مدرک تحصیلی، پایه، مرتبه علمی، رتبه و یا عناوین مشابه علمی، به تخلفات نامبردگان حسب مورد توسط هیأت‌های انتظامی اعضای هیأت علمی، هیأت‌های رسیدگی به تخلفات اداری، کمیته‌های انضباطی دانشجویان و یا دادسرا و دادگاه ویژه روحانیت رسیدگی شده و به مجازات‌های زیر محکوم می‌شوند:

الف- هیأت علمی به یکی از مجازات‌های ردیف (۷) تا (۱۱) ماده (۸) قانون مقررات انتظامی هیأت علمی دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور مصوب ۱۳۶۴/۱۲/۲۲ و اصلاحات و الحاقات بعدی آن

ب- دانشجو به یکی از مجازات‌های ردیف (ب-۱) تا (ب-۵) ماده (۷) آیین‌نامه انضباطی دانشجویان جمهوری اسلامی ایران مصوب جلسه ۳۵۸ مورخ ۱۳۷۴/۶/۱۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی و اصلاحات و الحاقات بعدی آن

پ- کارکنان اداری به یکی از مجازات‌های ردیف (د) تا (ک) ماده (۹) قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب ۱۳۷۲/۹/۷ و اصلاحات و الحاقات بعدی آن

ت- طلاب، بر اساس قوانین و مقررات دادرسی و دادگاه ویژه روحانیت

تبصره ۷- وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلفند جهت پیشگیری از جرائم موضوع این قانون اقدامات زیر را انجام دهند:

۱- ترویج فرهنگ احترام به حقوق مالکیت فکری از طریق گنجاندن دروس ذی‌ربط و اصلاح سرفصل برنامه‌های درسی و برگزاری کارگاههای آموزشی

۲- الزام دانشگاهها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی به اعمال نظارت دقیق بر رعایت حقوق مالکیت فکری در آثار علمی و پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دانشجویی

۳- اعمال مجازات انتظامی اخراج دانشجو یا ابطال پایان‌نامه و رساله یا مدرک تحصیلی در صورت احراز جرم موضوع این قانون با توجه به میزان تخلف

۴- اعمال مجازات انتظامی تنزل رتبه یا پایه عضو هیأت علمی، اخراج، لغو قرارداد در صورت احراز جرم موضوع این قانون در آثار علمی با توجه به-میزان تخلف

تبصره ۸- سایر دستگاههای دول تگاههای دولتی و عمومی غیر دولتی مکلفند در صورت احراز جرم موضوع این قانون توسط کارکنان خود به منظور استفاده از مزایای شغلی، مجازات انتظامی مقرر در بند (د) ماده (۹) قانون رسیدگی به تخلفات اداری را نسبت به مرتکب اعمال نمایند

تبصره ۹- حوزه‌های علمیه و همچنین دانشگاهها، پژوهشگاهها، مؤسسه‌های آموزش عالی، پژوهشی فناوری دولتی و غیر دولتی زیر نظر وزارتخانه‌های علوم تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از جمله دانشگاه علمی کاربردی، دانشگاه آزاد اسلامی، جهاد دانشگاهی، مؤسسه‌های آموزش عالی غیر دولتی غیر انتفاعی، مؤسسه‌های وابسته به دستگاههای اجرائی و دانشگاه فرهنگیان موظف هستند از این پس، پیشنهادها (پروپوزال‌ها)، پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دانشجویان تحصیلات تکمیلی خود را که فاقد طبقه‌بندی هستند در سامانه‌های اطلاعاتی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) ثبت و تأیید کرده و فایل تمام متن و نتیجه را همانند جویی کنند. ارائه گواهی ثبت و بارگذاری فایل تمام متن و نتیجه همانند جویی این مدارک برای هرگونه پرداخت مالی به استادان راهنما، مشاور و داور و تخصیص امتیاز در ترفیع و ارتقای آنها و همچنین دانشجویان الزامی است.

تبصره ۱۰- آیین‌نامه اجرائی این قانون ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ مشترک وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و با همکاری وزارت دادگستری تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و ده تبصره در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ سی و یکم مردادماه یکهزار و سیصد و نود و شش مجلس شورای اسلامی تصویب شد و در تاریخ ۱۳۹۶/۶/۸ به تأیید شورای نگهبان رسید.

آیین‌نامه اجرایی قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی

تاریخ تصویب	تاریخ ابلاغ	شماره نامه ابلاغ
۱۳۹۸/۰۵/۲۳	۱۳۹۸/۰۵/۳۰	۵۵۶۸۶ ت/۶۶۶۱۲ هـ

ماده ۱- در این آیین‌نامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

- ۱- قانون: قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی - مصوب ۱۳۹۶ -
- ۲- وزارت: هر یک از وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (حسب مورد).
- ۳- مؤسسه: هر یک از دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی اعم از دولتی و غیردولتی مصوب شورای گسترش وزارت و سایر مراجع قانونی و حوزه‌های علمیه دارای مجوز از شورای گسترش حوزه‌های علمیه.
- ۴- خدمات متعارف: خدماتی که بخشی از فرایند ماهوی طراحی، انجام و گزارش نتایج پژوهش نیستند و برون سپاری آنها توسط گروه پژوهشی یا پژوهشگر به شخص ثالث در ازای پرداخت حق الزحمه یا مانند آن براساس عرف علمی متخصصین هر رشته موجه است.
- ۵- آثار متقلبان: آثار مندرج در متن ماده واحده قانون.
- ۶- مشابهت‌یابی (همانند جویی): سازوکاری که در آن، سامانه تحت شبکه (وب) با دریافت متن از کاربر و مقایسه خودکار آن با متن کامل پیشنهاد (پروپوزال)، پایان‌نامه، رساله، کتاب، طرح پژوهشی و مقاله‌های موجود در پایگاه‌های داده و مدارک دارای دسترسی آزاد در شبکه (وب)، نوشته‌های همانند را بازیابی و میزان همانندی و منبع اطلاعات همانند را نمایش می‌دهد.
- ۷- ایران‌داک: پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران "و همتراز آن (حسب مورد)"^۱

ماده ۲- به منظور سیاست‌گذاری و انجام اقدامات پیشگیرانه موضوع بندهای (۱) و (۲) تبصره (۷) ماده واحده قانون، تدوین استانداردها و راهنماهای اخلاق در پژوهش، نظارت، اعتبار بخشی، ایجاد هماهنگی و وحدت رویه بین کارگروه‌های اخلاق در پژوهش مؤسسات، تدوین استانداردهای تهیه آثار علمی از قبیل رساله، کتاب، پایان‌نامه، مقاله، طرح پژوهشی و مانند آنها و رسیدگی به اعتراضات نسبت به تصمیمات کارگروه اخلاق در پژوهش مؤسسات، کارگروه وزارتی اخلاق در پژوهش در سطح وزارت و با ترکیب زیر تشکیل می‌شود:

- ۱- معاون پژوهشی وزیر (رئیس)
- ۲- معاون آموزشی وزیر.
- ۳- معاون حقوقی و امور مجلس وزیر.
- ۴- رئیس ایران‌داک.
- ۵- دو نفر پژوهشگر صاحب نظر عضو هیئت علمی.
- ۶- یک نفر عضو هیئت علمی رشته حقوق.
- ۷- دو نفر صاحب نظر در حوزه اخلاق در پژوهش.

^۱ تذکر مهم: به استناد نامه شماره ۶۰۶۷۷ ت/۲۲۵۲۴۰ هـ مورخ ۱۴۰۱/۱۲/۲۰ معاون اول رئیس جمهور و جلسه مورخ ۱۴۰۱/۱۲/۱۴ هیئت وزیران، عبارت "و همتراز آن (حسب مورد)" از بند ۷ ماده ۱ آیین‌نامه اجرایی قانون پیشگیری و مبارزه با تقلب در تهیه آثار علمی، حذف گردید.

تبصره ۱- اعضای ردیف‌های (۵)، (۶) و (۷) این ماده به پیشنهاد معاون پژوهشی وزیر و با حکم وزیر به مدت (۲) سال انتخاب می‌شوند و انتخاب آنان برای دو دوره متوالی مجاز است.

تبصره ۲- دبیرخانه کارگروه در معاونت پژوهشی وزارت بدون ایجاد ساختار سازمانی جدید تشکیل می‌شود و تصمیمات کارگروه وزارتی اخلاق در پژوهش توسط معاون پژوهشی وزیر ابلاغ می‌شود.

تبصره ۳- دبیرخانه موظف است گزارش سالانه اقدامات کارگروه را به وزیر ذی‌ربط ارایه کند.

تبصره ۴- با تشکیل کارگروه وزارتی اخلاق در پژوهش، سایر کارگروه‌های متناظر موجود در وزارت منحل می‌شوند.

ماده ۳- به منظور رعایت استانداردهای اخلاقی مصوب کارگروه وزارتی اخلاق در مراحل مختلف طراحی، اجرا و گزارش نتایج پژوهش‌ها و همچنین اجرای سیاست‌های کارگروه مذکور از جمله اتخاذ تدابیر پیشگیرانه موضوع بندهای (۱) و (۲) تبصره (۷) ماده واحده قانون، کارگروه اخلاق در پژوهش در سطح مؤسسه با ترکیب زیر تشکیل می‌شود:

۱- رئیس مؤسسه (رئیس).

۲- معاون پژوهشی و فناوری (یا عناوین مشابه) مؤسسه (دبیر).

۳- معاون آموزشی مؤسسه.

۴- سه نفر عضو هیئت علمی صاحب نظر در امور پژوهشی با معرفی معاون پژوهشی و فناوری مؤسسه و حکم رییس مؤسسه.

۵- یک نفر به عنوان نماینده جامعه علمی به انتخاب مجمع انجمن‌های علمی و حکم رییس مؤسسه.

۶- یک نفر صاحب نظر اخلاق در پژوهش به انتخاب و حکم رییس مؤسسه.

۷- یک نفر عضو هیئت علمی رشته حقوق به انتخاب و حکم رییس مؤسسه.

تبصره ۱- اعضای ردیف‌های (۴)، (۵)، (۶) و (۷) این ماده به مدت (۲) سال انتخاب می‌شوند و انتخاب آنان برای دو دوره متوالی مجاز است.

تبصره ۲- دبیرخانه کارگروه در معاونت پژوهشی و فناوری (یا عناوین مشابه) مؤسسه و بدون ایجاد ساختار سازمانی جدید تشکیل می‌شود.

تبصره ۳- مؤسساتی که با توجه به ساختار تشکیلاتی خود به تشخیص وزارت، امکان تشکیل کارگروه اخلاق در پژوهش را ندارند، از نظر اجرای تکالیف مقرر در این آیین‌نامه، تابع کارگروه اخلاق در پژوهش یکی از دانشگاه‌های دولتی به تشخیص وزارت خواهند بود.

ماده ۴- وظایف کارگروه اخلاق در پژوهش مؤسسه به شرح زیر است:

۱- بررسی و آسیب‌شناسی علل و زمینه‌های بروز تخلفات پژوهشی و اعمال تدابیر پیشگیرانه در سطح مؤسسه و ارجاع موضوع به واحدهای ذی‌ربط.

۲- پیشنهاد اصلاح مقررات و رویه‌های موجود به کارگروه وزارتی اخلاق در پژوهش در راستای کاهش زمینه‌های بروز تخلفات پژوهشی.

۳- ترویج اخلاق در پژوهش، درستکاری علمی و اطلاع‌رسانی در سطح مؤسسه.

۴- برنامه‌ریزی برای افزایش سطح آگاهی اعضای هیئت علمی، دانشجویان و کارکنان مؤسسه از طریق برگزاری

کارگاه‌های آموزشی، همایش‌ها، نشست‌های علمی و نظایر آن.

۵- اطلاع رسانی در خصوص استانداردهای مصوب اخلاق در پژوهش، مصوبات کارگروه وزارتی اخلاق در پژوهش و سایر موارد مشابه که توسط مراجع ذی‌ربط اعلام می‌شود.

۶- بررسی اولیه و کارشناسی گزارش‌های ارتکاب تخلفات پژوهشی موضوع ماده (۱۰) این آیین‌نامه.

۷- اجرای مصوبات کارگروه وزارتی اخلاق در پژوهش و ارایه گزارش عملکرد به کارگروه وزارت متبوع.

۸- بررسی و تصویب پیشنهاد (پروپوزال) پژوهش‌هایی که بر اساس مصوبات کارگروه وزارتی اخلاق در پژوهش، شروع مراحل انجام آنها منوط به اخذ تاییدیه از کارگروه اخلاق در پژوهش مؤسسه است.

ماده ۵- دستورالعمل نحوه تشکیل، روش کار و شرح وظایف کارگروه اخلاق در پژوهش، نحوه مدیریت تعارض منافع، شرایط و نحوه انتخاب نماینده جامعه علمی، نحوه انتخاب، آموزش و شرایط بازرس یا بازرسان در سطح وزارت و مؤسسات ظرف سه ماه به تصویب وزیر ذی‌ربط می‌رسد بازرسان برای مدت (۲) سال انتخاب می‌شوند و انتخاب آنها برای دو دوره متوالی مجاز است.

ماده ۶- مؤسسه موظف است در اجرای تبصره (۹) ماده واحده قانون اقدامات زیر را انجام دهد:

۱- پیشنهاد (پروپوزال)ها، رساله‌ها و پایان‌نامه‌های فاقد طبقه‌بندی دانشجویان تحصیلات تکمیلی باید پس از تصویب در مؤسسه، در ایرنداک ثبت شود.

۲- کلیه رساله‌ها و پایان‌نامه‌ها قبل از دفاع باید در ایرنداک مشابهت‌یابی شود و ارائه گزارش مشابهت‌یابی برای کسب مجوز دفاع الزامی است. ایرنداک موظف است امکان مشابهت‌یابی برخط (آنلاین) را برای مؤسسه ایجاد کند.

۳- ارایه گواهی ثبت نهایی پایان‌نامه / رساله در ایرنداک برای فراغت از تحصیل الزامی است. استفاده از امتیاز پایان‌نامه / رساله مربوط برای ترفیع پایه، ارتقای مرتبه اعضای هیئت علمی و تسویه حساب مالی و برخورداری از مزایای مالی آن، منوط به ارایه گواهی ثبت نهایی و مشابهت‌یابی پایان‌نامه / رساله در ایرنداک است. گواهی مذکور باید به صورت برخط (آنلاین) قابل دسترس باشد.

تبصره ۱- مؤسسات وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظفند اطلاعات موضوع این ماده را در سامانه این وزارتخانه ثبت و مشابهت‌یابی نمایند. وزارت یاد شده موظف است تمهیدات لازم برای انتقال و ثبت اطلاعات در ایرنداک مطابق استانداردهای ایرنداک اتخاذ کند.

تبصره ۲- نحوه عمل در خصوص اطلاعات و داده‌های با موضوعات امنیتی، دفاعی و دارای طبقه‌بندی موضوع قانون مجازات انتشار و افشای اسناد محرمانه و سری دولتی - مصوب ۱۳۵۳- و آیین‌نامه اجرایی آن - مصوب ۱۳۵۴- طبق آیین‌نامه اجرایی تبصره بند (ت) ماده (۶۴) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران خواهد بود.

ماده ۷- خدمات متعارفی که در هر یک از مراحل طراحی، انجام و گزارش نتایج پژوهش برون سپاری می‌شوند، باید در پیشنهاد (پروپوزال) پژوهشی به صورت شفاف بیان شوند و به تصویب مؤسسه برسند.

ماده ۸- مؤسسه مکلف است متن کامل پایان‌نامه‌های فاقد طبقه‌بندی را حداکثر پنج سال پس از تاریخ دفاع منتشر کند.

ماده ۹- در اجرای تبصره (۴) ماده واحده قانون، وزارت، افرادی از بازرسان خود را که در وزارت و مؤسسات اشتغال به کار دارند، به عنوان ضابط خاص دادگستری تعیین و به منظور طی دوره آموزشی ضابطان دادگستری و دریافت کارت ویژه ضابطان دادگستری به مراجع قضایی مربوط معرفی می‌کند. ضابطان خاص یاد شده پس از دریافت کارت ویژه در حدود قوانین و مقررات انجام وظیفه می‌کنند.

تبصره ۱- چنانچه هر یک از جرایم موضوع قانون، توسط اشخاص حقیقی و حقوقی به قصد انتفاع و به عنوان حرفه یا شغل ارتکاب یابد، ضابطان خاص یاد شده تحقیقات لازم را در آن خصوص انجام می‌دهند و ضمن گزارش به وزارت و مؤسسه متبوع، مراتب را جهت تعقیب کیفری به اطلاع دادستان شهرستان می‌رسانند. این امر مانع طرح شکایت مستقیم وزارت یا مؤسسه به دادسرای عمومی و انقلاب نیست. ضابطان خاص مکلف به بررسی و تحقیق در زمینه جرایم ارتكابی یاد شده حسب نظر وزارت یا مؤسسه متبوع هستند.

تبصره ۲- مرتکب یا مرتکبان جرایم موضوع ماده واحده قانون با حکم دادگاه، مکلفند وجوه دریافتی ناشی از جرم را به حساب خزانه واریز کنند.

تبصره ۳- وزارت می‌تواند در پیگیری جرایم موضوع ماده واحده قانون علاوه بر استفاده از بازرسان خود به عنوان ضابط خاص، در حدود قانون از همکاری سایر ضابطان دادگستری نیز استفاده کند.

تبصره ۴- در ارتکاب جرایم موضوع ماده واحده قانون به صورت سازمان یافته و تکرار و تعدد آن، ضوابط تشدید مجازات برابر قانون اعمال خواهد شد.

ماده ۱۰- گزارش‌های ارتکاب تخلفات پژوهشی موضوع تبصره (۶) ماده واحده قانون بدو در کارگروه‌های اخلاق در پژوهش موضوع ماده (۳) این آیین‌نامه مطرح می‌شوند. کارگروه‌های مزبور ضمن بررسی و تحقیق مقدماتی و در صورت لزوم ارجاع امر به کارشناس متخصص در موضوع، پرونده را به همراه پیشنهادهای خود به مراجع پیش‌بینی شده در تبصره (۶) ماده واحده قانون ارسال می‌کنند تا مطابق قوانین و مقررات مربوط، نسبت به موضوع رسیدگی شود. نظر کارگروه برای مراجع یادشده جنبه مشورتی دارد.

تبصره- کارگروه‌های اخلاق در پژوهش مکلفند فرد در مظان ارتکاب تقلب را در جریان کامل پرونده قرار دهند و برای وی مهلت دفاع منظور کنند. مراجع موضوع تبصره (۶) ماده واحده قانون نیز مکلفند امکان دسترسی به تمام اطلاعات پرونده و بهره‌مندی از وکیل یا نماینده را برای فرد در مظان ارتکاب تقلب فراهم کنند.

ماده ۱۱- در صورت قطعیت محکومیت صادر شده توسط مراجع موضوع تبصره (۶) ماده واحده قانون، مراتب به اطلاع مؤسسه و سازمان اداری و استخدامی کشور و دستگاه‌های اجرایی ذیربط درمورد کارکنان بخش دولتی می‌رسد و در مورد کارکنان سایر بخش‌ها به نحو مقتضی اطلاع‌رسانی خواهد شد تا نسبت به سلب هر گونه امتیاز مادی یا معنوی مترتب بر آن و لغو اثر هر گونه مدرک تحصیلی، پایه، مرتبه علمی، رتبه یا عناوین مشابه علمی، اقدام قانونی لازم را به عمل آورند.

ماده ۱۲- لغو اثر مدرک تحصیلی حاصل از تقلب موضوع تبصره (۶) ماده واحده قانون، پس از اثبات تقلب علمی در

کارگروه اخلاق در پژوهش مؤسسه و محکومیت قطعی در مراجع موضوع تبصره (۶) ماده واحده قانون، توسط مؤسسه صادر کننده انجام می‌شود.

ماده ۱۳- در صورت ارتکاب تقلب علمی موضوع قانون توسط دانش‌آموختگان دانشگاه‌های خارج از کشور که مدرک تحصیلی خارجی آنها مورد ارزشیابی قرار گرفته است، پرونده حسب مورد توسط وزارت به یکی از مؤسسات ارجاع می‌شود. در صورت قطعیت حکم مربوط به ارتکاب تقلب علمی، گواهینامه ارزشیابی صادر شده توسط واحد صادر کننده از درجه اعتبار ساقط خواهد شد.

دستورالعمل ماده ۵ آیین‌نامه اجرایی قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی

تاریخ تصویب	تاریخ ابلاغ	شماره نامه ابلاغ
۱۳۹۸/۱۰/۱۷	۱۳۹۸/۱۱/۲۹	۱۱/۳۲۹۴۸۶

مقدمه

به استناد ماده ۵ آیین‌نامه اجرایی قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی، این دستورالعمل در خصوص «نحوه تشکیل، روش کار و شرح وظایف کارگروه اخلاق در پژوهش وزارت و مؤسسه»، به تصویب وزیر علوم، تحقیقات و فناوری رسید.

ماده ۱. تعاریف

قانون: قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی مصوب ۳۱ مردادماه ۱۳۹۶ مجلس شورای اسلامی.
آیین‌نامه اجرایی: آیین‌نامه اجرایی قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی مصوب ۳۰ مردادماه ۱۳۹۸ هیئت وزیران.

مؤسسه: هر یک از دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی، اعم از دولتی و غیردولتی مصوب شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و سایر مراجع قانونی.
کارگروه: کارگروه اخلاق در پژوهش.

تعارض منافع: عبارت است از وضعیتی که منافع شخصی افراد با انجام بی‌طرفانه و بدون تبعیض وظایف حرفه‌ای و اختیارات قانونی آنها در این دستورالعمل در تعارض باشد.

«بخش اول - کارگروه وزارت»

ماده ۲. وظایف کارگروه وزارت

- سیاست‌گذاری در خصوص اخلاق پژوهش و پیشگیری از تقلب در تهیه آثار علمی؛
- پیشنهاد دروس یا سرفصل‌هایی با موضوع احترام به حقوق مالکیت فکری و اخلاق در پژوهش به مراجع ذیربط؛
- تدوین و تصویب استانداردها و راهنماهای اخلاق پژوهش؛
- جلب مشارکت مؤسسات در تدوین و تصویب استانداردها و راهنماهای اخلاق در پژوهش؛
- نظارت بر عملکرد کارگروه مؤسسات؛
- ایجاد وحدت رویه و هماهنگی بین کارگروه مؤسسات؛
- تدوین و تصویب استانداردهای علمی آثار پژوهشی از قبیل رساله، کتاب، مقاله، طرح پژوهشی و مانند آنها؛
- تصویب ضوابط مربوط به پیشنهادهایی (پروپوزال‌هایی) که وفق بند ۸ ماده ۴ آیین‌نامه اجرایی، نیازمند تصویب کارگروه مؤسسه است؛
- رسیدگی به اعتراضات وارده نسبت به عملکرد کارگروه مؤسسات؛
- بررسی و پاسخ به استعلامات یا ابهامات طرح شده از سوی کارگروه مؤسسات؛
- نظارت بر وضعیت رعایت موازین اخلاق پژوهش در سطح کشور.

ماده ۳. نحوه انتخاب دبیر کارگروه وزارتی

به منظور اجرای وظایف و مصوبات کارگروه وزارتی، مدیرکل دفتر برنامه‌ریزی و سیاستگذاری امور پژوهشی به عنوان دبیر کارگروه و با حکم وزیر منصوب می‌شود.

ماده ۴. وظایف دبیر کارگروه وزارتی

۱. دعوت از اعضاء کارگروه و برگزاری جلسات؛
 ۲. ارائه گزارش اقدامات به کارگروه و پیگیری مصوبات؛
 ۳. تهیه دستور جلسات مبتنی بر برنامه‌های کارگروه و یا به پیشنهاد هر یک از اعضاء؛
 ۴. تهیه صورتجلسه؛
 ۵. انجام مکاتبات لازم با مراجع ذی‌ربط؛
 ۶. مدیریت اطلاعات و اسناد کارگروه و ثبت، سازماندهی و نگهداری آنها؛
- تبصره ۱: صورتجلسات مربوط به تخلفات پژوهشی، حداقل تا ده سال در دبیرخانه کارگروه نگهداری می‌شود؛
۱. دریافت اعتراضات موضوع ماده ۲ آیین‌نامه اجرایی و طرح در جلسه کارگروه؛
 ۲. ارائه گزارش سالانه اقدامات کارگروه به وزیر؛
 ۳. تنظیم تقویم زمانی برگزاری جلسات کارگروه؛
- تبصره ۲: در صورت لزوم، حسب نظر رئیس کارگروه، جلسه یا جلسات فوق‌العاده تشکیل می‌شود.
۱. اطلاع‌رسانی درباره سیاست‌ها، مصوبات و اقدامات کارگروه در پایگاه اطلاع‌رسانی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.

ماده ۵. نحوه تشکیل جلسات کارگروه وزارتی

۱. جلسات با حضور حداقل ۷ نفر از کل اعضاء کارگروه تشکیل می‌شود؛
 ۲. حضور رئیس کارگروه برای رسمیت جلسات الزامی است؛
 ۳. تصمیمات با رأی موافق ۵ نفر از اعضاء حاضر اتخاذ می‌شود؛
 ۴. عضو کارگروه برای حضور در جلسه، نمی‌تواند نماینده معرفی کند؛
 ۵. در صورت غیبت هر عضو حقیقی در سه جلسه متوالی یا شش جلسه متناوب، عضویت وی لغو می‌شود و رئیس کارگروه موظف است ظرف مدت یکماه جایگزین وی را معرفی کند؛
 ۶. دعوت از افراد صاحب‌نظر و کارشناس برای حضور در جلسات کارگروه، بدون حق رأی مجاز است؛
 ۷. صورتجلسه کارگروه، به امضاء اعضاء حاضر در جلسه می‌رسد؛
 ۸. رئیس کارگروه کلیه مصوبات و تصمیمات کارگروه را به مؤسسات ابلاغ می‌کند؛
- تبصره ۳: آن دسته از مصوبات کارگروه که جنبه سیاستگذاری یا مقررات‌گذاری دارد پس از تأیید وزیر، توسط رئیس کارگروه ابلاغ می‌شود.
۱. اعضاء کارگروه مکلفند از افشای اطلاعات مربوط به پرونده‌های رسیدگی به تخلفات پژوهشی جز در موارد قانونی خودداری کنند.

ماده ۶. تشکیل گروه‌های کارشناسی

کارگروه می‌تواند در صورت لزوم، به منظور حسن انجام وظایف مقرر شده در ماده ۲ این دستورالعمل و انجام

مطالعات تخصصی، حسب مورد گروه‌های کارشناسی تشکیل دهد.

ماده ۷. نحوه رسیدگی به اعتراض

در راستای اعمال وظیفه نظارتی موضوع بندهای ۴ و ۸ ماده ۲ این دستورالعمل، هرگونه اعتراض نسبت به کارگروه مؤسسات به کارگروه وزارتی ارائه می‌شود.
تبصره ۴: کلیه اعتراضات باید به صورت مکتوب و با امضای معترض، با هویت مشخص، به همراه مستندات مربوطه ارائه شود.

ماده ۸. منابع مالی، امکانات و نیروی انسانی

منابع مالی، امکانات و نیروی انسانی لازم، از محل اعتبارات معاونت پژوهش و فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تأمین می‌شود.

«بخش دوم - کارگروه مؤسسه»

ماده ۹. شرایط تشکیل کارگروه مؤسسات

مؤسسات با رعایت شرایط زیر اقدام به تشکیل کارگروه می‌کنند:

۱. مؤسسات آموزش عالی شامل دانشگاه‌ها، مجتمع‌ها و پردیس‌ها که در ساختار و تشکیلات آنها معاونت‌های آموزشی و پژوهشی به گونه‌ای مجزا پیش‌بینی شده است مکلف به تشکیل کارگروه می‌باشند.
۲. پژوهشگاه‌ها، مؤسسات پژوهشی و پژوهشکده‌ها موظف به تشکیل کارگروه می‌باشند. در صورتی که این مؤسسات بنا به ساختار، فاقد معاونت آموزشی باشند یکی از معاونت‌های مرتبط، به تشخیص رئیس مؤسسه بعنوان عضو کارگروه انتخاب می‌شود.
۳. مؤسساتی که مشمول بندهای ۱ و ۲ این ماده نیستند اما برای تشکیل کارگروه بر اساس شاخص‌هایی از قبیل تعداد اعضای هیأت علمی، تعداد پژوهشگر، تعداد دانشجوی، دوره‌های تحصیلات تکمیلی، ساختار و تشکیلات، از امکان تشکیل کارگروه برخوردارند، حسب نظر وزارت نسبت به تشکیل کارگروه اقدام می‌کنند.
۴. مؤسساتی که با توجه به ساختار تشکیلاتی خود، حسب نظر وزارت، امکان تشکیل کارگروه را ندارند، از نظر اجرای تکالیف مقرر در آیین‌نامه اجرایی تابع کارگروه اخلاق در پژوهش یکی از دانشگاه‌های دولتی به تشخیص وزارت خواهند بود.

ماده ۱۰. نحوه انتخاب اعضای حقیقی کارگروه

۱. انتخاب اعضای حقیقی موضوع بندهای (۴)، (۶) و (۷) ماده ۳ آیین‌نامه اجرایی، از خارج مؤسسه مجاز است.
تبصره ۵: رئیس کارگروه موظف است حداکثر ظرف مدت یکماه پس از پایان عضویت، استعفا، عزل و یا فوت اعضای ردیف‌های (۴)، (۵)، (۶) و (۷) آیین‌نامه اجرایی، جایگزین آنها را منصوب کند.
۲. شورای پژوهشی دانشگاه، نماینده جامعه علمی را از میان اعضای فعال انجمن‌های علمی انتخاب خواهد کرد.
تبصره ۶: شورای پژوهشی دانشگاه، مکلف است نماینده جامعه علمی را قبل از انقضاء مدت یکماهه، موضوع تبصره بند (۱) این ماده به رئیس مؤسسه معرفی کند.

ماده ۱۱. وظایف کارگروه مؤسسه

وظایف کارگروه، مطابق با ماده ۴ آیین‌نامه اجرایی به شرح ذیل است:

۱. بررسی و آسیب‌شناسی علل و زمینه‌های بروز تخلفات پژوهشی و اعمال تدابیر پیشگیرانه در سطح مؤسسه و

ارجاع موضوع به واحدهای ذی‌ربط؛

۲. پیشنهاد اصلاح مقررات و رویه‌های موجود به کارگروه وزارتی اخلاق در پژوهش در راستای کاهش زمینه‌های بروز تخلفات پژوهشی؛
۳. ترویج اخلاق پژوهش و درستکاری علمی در سطح مؤسسه؛
۴. برنامه‌ریزی برای افزایش سطح آگاهی اعضای هیئت علمی، دانشجویان و کارکنان مؤسسه از طریق برگزاری کارگاه‌های آموزشی، همایش‌ها، نشست‌های علمی و مانند آن؛
۵. جلب مشارکت اعضای هیأت علمی مؤسسه و گروه‌های آموزشی در جهت ارتقاء کیفیت اخلاق در پژوهش؛
۶. اطلاع‌رسانی در خصوص استانداردهای مصوب اخلاق پژوهش، مصوبات کارگروه وزارتی اخلاق پژوهش و سایر موارد مشابه که توسط مراجع ذی‌ربط اعلام می‌شود؛
۷. بررسی کارشناسی گزارش‌های ارتکاب تخلفات پژوهشی، موضوع ماده (۱۰) آیین‌نامه اجرایی؛
۸. اجرای مصوبات کارگروه وزارتی اخلاق در پژوهش و ارائه گزارش عملکرد به کارگروه وزارت متبوع؛
۹. بررسی و تصویب پیشنهاد (پروپوزال) پژوهش‌هایی که مطابق قوانین و مقررات، شروع مراحل انجام آنها منوط به اخذ تأییدیه از کارگروه اخلاق در پژوهش مؤسسه است.

ماده ۱۲. نحوه تشکیل جلسات کارگروه مؤسسه

۱. جلسات با حضور حداقل ۷ نفر از کل اعضاء کارگروه تشکیل می‌شود؛
۲. حضور رئیس یا دبیر کارگروه برای رسمیت جلسات الزامی است؛
۳. تصمیمات با رأی موافق ۵ نفر از اعضای حاضر اتخاذ می‌شود؛
۴. عضو کارگروه برای حضور در جلسه، نمی‌تواند نماینده معرفی کند؛
۵. در صورت غیبت هر عضو حقیقی در سه جلسه متوالی یا شش جلسه متناوب، عضویت وی لغو می‌شود و رئیس مؤسسه موظف است ظرف مدت یکماه، جایگزین وی را منصوب کند؛
- تبصره ۷: شورای پژوهشی دانشگاه مکلف است نماینده جامعه علمی را قبل از انقضای مدت یک ماهه به مؤسسه معرفی کند.
۶. جلسات کارگروه جهت انجام وظایف مندرج در ماده ۴ آیین‌نامه اجرایی، بر اساس تقویم زمانی تنظیم شده از سوی دبیر کارگروه تشکیل می‌شود؛
- تبصره ۸: به منظور رسیدگی به پرونده‌های موضوع ماده ۱۰ آیین‌نامه اجرایی، رئیس یا دبیر کارگروه موظف است در اسرع وقت و به صورت عادی یا فوق‌العاده جلسه کارگروه را تشکیل دهد؛
۷. در صورت وجود تعارض منافع در بررسی پرونده‌ها و شکایات مربوط به تخلفات پژوهشی، عضو مربوطه مکلف به اظهار بوده و حق حضور در جلسه و شرکت در رأی‌گیری در پرونده مطروحه را ندارد؛
۸. صورتجلسه کارگروه، به امضاء اعضای حاضر در جلسه می‌رسد. تاریخ تشکیل جلسه، نام و نام خانوادگی اعضاء حاضر و غایب با ذکر خلاصه‌ای از مذاکرات جلسه و تصمیم نهایی در صورتجلسه قید می‌شود؛
۹. صورتجلسات کارگروه، باید تا ده سال در دبیرخانه کارگروه نگهداری شود؛
۱۰. اعضای کارگروه مکلفند از افشای اطلاعات مربوط به پرونده‌های رسیدگی به تخلفات پژوهشی جز در

موارد قانونی، خودداری کنند.

ماده ۱۳. آیین بررسی تخلفات پژوهشی در کارگروه مؤسسه

۱. دبیرخانه کارگروه مکلف است کلیه گزارش‌ها و شکایات مربوط به تخلفات پژوهشی را دریافت کرده و پس از ثبت آنها رسید ارائه دهد.

تبصره ۹: کلیه گزارش‌ها و شکایات باید به صورت مکتوب و با امضای گزارش دهنده یا شاکی، با هویت مشخص، به همراه مستندات مربوطه ارائه شود.

تبصره ۱۰: در صورتیکه پرونده ارتکاب تخلف پژوهشی مربوط به چند نفر از موسسات مختلف باشد، دبیر کارگروه دریافت کننده گزارش یا شکایت مکلف است نسخه‌ای از تصویر گزارش یا شکایت مربوطه را ظرف مدت یک هفته به مؤسسه متبوع فرد در مظان ارتکاب تخلف، به منظور رسیدگی مطابق این دستورالعمل، ارسال نماید.

۲. دبیر کارگروه موظف است پس از بررسی و تحقیقات مقدماتی و در صورت لزوم، با استفاده از مشابهت‌یابی و نظایر آن، گزارش پرونده را جهت رسیدگی در جلسه کارگروه مطرح کند.

۳. کارگروه‌های اخلاق در پژوهش ضمن بررسی پرونده و در صورت لزوم، ارجاع امر به کارشناس متخصص، مکلفند در صورت وجود دلائل، قرائن و شواهد کافی مبنی بر ارتکاب تخلف، موضوع اتهام را با رعایت حریم خصوصی به شرح زیر به اطلاع فرد در مظان اتهام برسانند:

الف) در خصوص اعضای هیأت علمی و کارکنان مؤسسه از طریق اتوماسیون اداری؛

ب) در خصوص دانشجویان مؤسسه، مطابق ضوابط دعوت از دانشجو مندرج در دستورالعمل و شیوه‌نامه‌های اجرایی و آیین‌نامه انضباطی دانشجویان؛

پ) در خصوص دانشجویان، اعضای هیأت علمی و کارکنان سایر مؤسسات از طریق دبیرخانه مرکزی مؤسسه مربوطه طبق ضوابط مندرج در بندهای الف و ب؛

ت) در خصوص تخلفات مربوط به دوره دانشجویی دانش‌آموختگان، حسب نظر کارگروه.

تبصره ۱۱: در صورت درخواست فرد در مظان اتهام، تصویری از گزارش رسیده یا شکایت ثبت شده به انضمام نظریه کارشناس پرونده، در اختیار وی قرار خواهد گرفت.

تبصره ۱۲: کارشناس متخصص موضوع ماده ۱۰ آیین‌نامه اجرایی، متناسب با موضوع تخلف پژوهشی، توسط کارگروه تعیین می‌شود.

تبصره ۱۳: در صورتی که اعضای هیأت علمی به عنوان کارشناس موضوع ماده ۱۰ آیین‌نامه اجرایی تعیین شوند، گزارش کارشناسی آنان به منزله داوری آثار پژوهشی محسوب می‌شود و دبیر کارگروه به منظور برخورداری از مزایای قانونی آن، گواهی داوری مربوطه را صادر می‌کند.

۱. فرد در مظان اتهام موظف است ظرف مدت بیست روز از تاریخ اطلاع‌رسانی موضوع بند ۳ این ماده، دفاعیات خود را بصورت مکتوب به کارگروه ارائه دهد؛ در غیر این صورت، کارگروه موظف به رسیدگی است.

تبصره ۱۴: در صورت درخواست فرد در مظان اتهام ظرف مهلت فوق‌الذکر، کارگروه مکلف است دفاعیات شفاهی وی را استماع کند.

۲. در صورتی که با توجه به دفاعیات فرد در مظان اتهام تخلف یا به هر دلیل دیگر به تشخیص کارگروه،

- پرونده واجد نقایص یا ابهاماتی باشد، کارگروه نسبت به رفع آنها اقدام خواهد کرد.
۳. کارگروه مکلف است حداکثر ظرف مدت سه ماه پرونده‌های واصله را بررسی کرده و تعیین تکلیف کند.
۴. دبیر کارگروه مکلف است ظرف یک هفته پس از تنظیم صورتجلسه نهایی، نظر کارگروه را به همراه پرونده، به مراجع پیش‌بینی شده در تبصره ۶ ماده واحده قانون ارسال کند.
- تبصره ۱۵: در صورت درخواست ذی‌نفع، تصویر گزارش کارگروه در اختیار وی قرار خواهد گرفت.
۵. کارگروه مؤسساتی که در ساختار سازمانی خود فاقد هر یک از هیأت‌های انتظامی اعضای هیأت علمی، رسیدگی به تخلفات اداری و کمیته انضباطی دانشجویان هستند، در صورت دریافت شکایت یا گزارش ارتکاب تخلفات پژوهشی، پس از بررسی‌های لازم مطابق مفاد این دستورالعمل، مکلفند گزارش ارتکاب تخلفات پژوهشی موضوع ماده ۱۰ آیین‌نامه اجرایی را به مراجع ذیصلاح ارجاع دهند.

ماده ۱۴. رسیدگی به تخلفات پژوهشی اعضای کارگروه مؤسسه

به تخلفات پژوهشی اعضای کارگروه مؤسسات، به تشخیص کارگروه وزارتی، در کارگروه اخلاق پژوهش یکی از مؤسسات رسیدگی شده و پیشنهادات کارگروه، به مراجع پیش‌بینی شده در تبصره ۶ ماده واحده قانون ارسال می‌شود.

ماده ۱۵. منابع مالی، امکانات و نیروی انسانی

منابع مالی، امکانات و نیروی انسانی کارگروه از محل اعتبارات مؤسسه تأمین خواهد شد.

ماده ۱۶. نظارت بر حسن اجرا

نظارت بر حسن اجرای این دستورالعمل، بر عهده کارگروه وزارتی اخلاق در پژوهش است.

ماده ۱۷. واگذاری شرح وظایف گروه‌های تخصصی بررسی تخلفات پژوهشی

در اجرای تبصره ۲ ماده ۳ آیین‌نامه اجرایی (عدم ایجاد ساختار جدید)، شرح وظایف گروه‌های موضوع دستورالعمل نحوه بررسی تخلفات پژوهشی به شماره ۲۴۵۶۰۲/و مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۲۵ به کارگروه‌های اخلاق در پژوهش مؤسسه، موضوع بخش دوم این دستورالعمل واگذار می‌گردد.

این دستورالعمل در ۱۷ ماده و ۱۵ تبصره در تاریخ ۱۳۹۸/۱۰/۱۷ به تصویب وزیر علوم، تحقیقات و فناوری رسید و از تاریخ ابلاغ لازم‌الاجرا است.

دستورالعمل اجرایی موضوع ماده ۵ آیین‌نامه اجرایی قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی ناظر بر نحوه انتخاب، آموزش و شرایط بازرسان در خصوص نحوه انتخاب، آموزش و شرایط بازرسان مصوب هیئت وزیران

تاریخ تصویب	تاریخ ابلاغ	شماره نامه ابلاغ
۱۳۹۹/۰۳/۱۹	۱۳۹۹/۰۴/۰۷	۱۱/۵۷۳۹۲

مقدمه

به استناد ماده (۵) آیین‌نامه اجرایی قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی مصوب هیئت وزیران به شماره ۵۵۶۸۶/ت/۶۶۱۲ مورخ ۱۳۹۸/۰۵/۳۰، دستورالعمل نحوه انتخاب، آموزش و شرایط بازرسان وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به منظور مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی به شرح زیر تصویب شد.

ماده ۱. تعاریف و اختصارات

قانون: قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی مصوب ۱۳۹۶؛
وزارت: وزارت علوم، تحقیقات و فناوری؛
مؤسسه: هر یک از دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی پژوهشی اعم از دولتی و غیردولتی مصوب شورای
گسترش وزارت و سایر مراجع قانونی؛
آیین‌نامه اجرایی: آیین‌نامه اجرایی قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی مصوب ۳۰ مرداد ماه
۱۳۹۸ هیأت وزیران؛
معاونت حقوقی: معاونت حقوقی و امور مجلس وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.

ماده ۲. شرایط بازرسان

رؤسای مؤسسات منتخب معاونت حقوقی، ظرف مدت مقرر و به تعداد نفرات اعلام شده، افراد واجد شرایط زیر
را به عنوان بازرس به این معاونت معرفی می‌کنند:
۱-۲. عضویت رسمی مؤسسه ترجیحاً به عنوان هیأت علمی؛
۲-۲. داشتن حداقل ۴۰ سال سن؛
۳-۲. داشتن مدرک کارشناسی ارشد یا دکتری در یکی از رشته‌های حقوق یا حداقل ۱۰ سال سابقه کار در امور
پژوهشی؛
۴-۲. نداشتن سابقه محکومیت انتظامی یا اداری؛
۵-۲. آشنایی با فعالیت‌های پژوهشی و موازین اخلاق در پژوهش.

ماده ۳. نحوه انتخاب بازرسان

۱-۳. معاونت حقوقی، پس از بررسی سوابق و مدارک افراد معرفی شده، متناسب با تعداد مؤسسات فعال،
اعضای هیئت علمی و دانشجو در هر استان، از میان معرفی شدگان تعدادی را انتخاب و وفق ماده (۹)
آیین‌نامه اجرایی «احراز عنوان ضابط دادگستری» مصوب ۱۳۹۸/۰۶/۰۱ قوه قضاییه، جهت «آموزش و
دریافت گواهینامه طی دوره آموزشی»، به قوه قضاییه معرفی می‌نماید.

۲-۳. برای آن دسته از معرفی‌شدگان که موفق به فراگیری مهارت‌های لازم می‌شوند، حکم «بازرس» توسط معاونت حقوقی و نیز «کارت ضابط خاص» وفق ماده (۱۲) آیین‌نامه اجرایی «احراز عنوان ضابط دادگستری» به دستور دادستان، توسط وزارت صادر می‌شود.

ماده ۴. توانمندسازی و آموزش بازرسان

معاونت پژوهشی وزارت مکلف است با همکاری معاونت حقوقی به منظور ارتقای سطح کارایی و اثربخشی فعالیت‌ها و توانمندسازی آنها در ایفای هرچه بهتر تکالیف محول، برای بازرسان برنامه‌های آموزشی با محتوای آشنایی با مبانی و انواع پژوهش، استانداردها و موازین اخلاق در پژوهش، حقوق مالکیت فکری، مهارت‌های تخصصی رایانه‌ای و فضای مجازی و نظایر آن را طراحی و برگزار نموده و گواهی صادر کند.

ماده ۵. نحوه بازرسی

۱-۵. مؤسسات در صورت مشاهده شواهد و قرائن ارتکاب تقلب در تهیه آثار علمی در حوزه فعالیت خود مکلفند مراتب را کتباً به معاونت حقوقی منعکس و تقاضای بازرسی کنند. معاونت حقوقی پس از بررسی و احراز لزوم اعزام بازرس به بنگاه‌ها، اماکن و مراکز موضوع تبصره ۲ قانون، مجوز بازرسی را صادر می‌کند.

۲-۵. بازرسان وزارت می‌توانند پس از تأیید معاونت حقوقی، به منظور کشف فعالیت‌های متقلبانه موضوع ماده واحده قانون، به بنگاه‌ها، اماکن و مراکز موضوع تبصره (۲) قانون مراجعه و اقدام به بازرسی کنند.

تبصره ۱: مؤسسه متبوع بازرس موظف است پس از صدور جواز بازرسی از سوی معاونت حقوقی، با اعطای مأموریت به بازرس جهت انجام وظایف محوله موافقت کند.

۳-۵. بازرسان مکلفند در جرایم غیر مشهود، مراتب را برای کسب تکلیف و اخذ دستورهای لازم به دادستان اعلام کنند و در جرایم مشهود، تمام اقدامات لازم را به منظور حفظ آلات، ادوات، آثار، علایم و ادله وقوع جرم و جلوگیری از فرار و یا مخفی شدن متهم و یا تبانی، به عمل آورده و تحقیقات لازم را انجام دهند و بلافاصله نتایج و مدارک به دست آمده را به اطلاع دادستان برسانند. همچنین چنانچه شاهد و یا مطلعی در صحنه وقوع جرم حضور داشته باشد، نام، نشانی و شماره تماس و سایر مشخصات ایشان را اخذ و در پرونده درج نمایند.

ماده ۶. بازرسی در خارج از حوزه صلاحیت محلی

در صورت ضرورت انجام مأموریت بازرسی در خارج از حوزه صلاحیت محلی، بازرسی تحت نظارت و تعلیمات دادستان شهرستان مربوطه انجام می‌شود.

ماده ۷. نظارت بر عملکرد بازرسان

دفتر حقوقی معاونت حقوقی، بر عملکرد بازرسان موضوع این دستورالعمل نظارت می‌کند. دفتر حقوقی این معاونت می‌تواند وظیفه نظارت بر عملکرد بازرسان را در استان‌هایی که مناسب بداند از طریق دفتر حقوقی دانشگاه معین استان مربوطه اعمال کند.

به منظور نظارت بر حسن عملکرد بازرسان، گزارش نتایج اقدامات مربوط به بازرسی از اماکن و بنگاه‌های موضوع تبصره (۲) قانون باید هر شش ماه یک بار به وسیله بازرسان یادشده تهیه و به معاونت حقوقی ارسال شود.

معاونت حقوقی گزارش عملکرد بازرسان را ضمن ارسال به کارگروه اخلاق در پژوهش وزارت، به استحضار مقام عالی وزارت می‌رساند.

چنانچه بازرسان به تشخیص معاونت حقوقی، فاقد شرایط قانونی گردند، ضمن لغو حکم بازرس مزبور وفق قوانین و مقررات، مراتب جهت ابطال کارت ضابط خاص به دادستان شهرستان مربوطه اعلام خواهد شد. در صورت وصول گزارش تخلف بازرسان، مراتب از طریق رئیس مؤسسه متبوع بازرس، به معاونت حقوقی منعکس می‌شود. این معاونت پس از بررسی‌های لازم، گزارش موضوع را حسب مورد به مراجع ذی‌صلاح قانونی جهت رسیدگی ارسال می‌کند.

در صورت صدور حکم قطعی مبنی بر ارتکاب تخلف از سوی بازرسان، نسبت به ابطال کارت ضابط خاص وفق بند (۳) اقدام خواهد شد. مؤسسه مربوطه موظف است ظرف حداکثر یک ماه از تاریخ لغو حکم بازرس، فرد جایگزین را جهت طی مراحل قانونی به معاونت حقوقی معرفی کند.

ماده ۸. مدت مأموریت بازرسان

مدت مأموریت بازرس مطابق ماده ۵ آیین‌نامه اجرایی قانون، ۲ سال است. تمدید حکم بازرس برای یک دوره دیگر منوط به درخواست مؤسسه متبوع بازرس و تأیید معاونت حقوقی است. در صورت عدم تمدید مأموریت بازرس، مراتب جهت ابطال کارت ضابط خاص به دادستان شهرستان مربوطه اعلام می‌شود.

ماده ۹. نحوه جبران خدمات بازرسان

مؤسسه متبوع بازرس مکلف است با استفاده از اختیارات حاصل از ماده ۲۵ آیین‌نامه مالی و معاملاتی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی، پژوهشی و فناوری نسبت به جبران مالی خدمات بازرس اقدام نماید.

ماده ۱۰. تأمین امکانات و نیروی انسانی

معاونت‌های ذی‌ربط وزارت و رؤسای مؤسسات موظفند در راستای اجرای این دستورالعمل در چارچوب ساختار و تشکیلات موجود، نسبت به تأمین امکانات و نیروی انسانی مورد نیاز تمهیدات لازم را پیش‌بینی کنند. این دستورالعمل در ۱۰ ماده و ۱ تبصره تدوین شده و در تاریخ ۱۳۹۹/۰۳/۱۹ به تصویب وزیر علوم، تحقیقات و فناوری رسید و از زمان ابلاغ لازم‌الاجراست.